

La lluita cap a una altra realitat

«Cap a una altra realitat» és una exposició que ens remet als anys seixanta i centra la seva atenció en el context de l'Estampa Popular, un fenomen artístic nascut amb l'objectiu de combatre el franquisme i transformar la realitat social i política que estava vivint Catalunya en aquells moments. Museu d'Art de Girona.

El moviment de l'Estampa Popular entenia l'art com una eina bàsica per establir un sòlid lligam amb la realitat social i, a partir de la imatge, transmetre a les masses que una altra realitat també podia ser possible. Estampa Popular va néixer l'any 1965 i estigué activa fins al 1967. Al llarg d'aquests dos anys, molts creadors plàstics s'uniren a la iniciativa i van participar en mostres a Barcelona, Girona, Vic i Tortosa. L'exposició «Cap a una altra realitat» ha aplegat moltes de les obres d'aquests artistes: en són alguns Daniel Argimon, Arranz Bravo, Guinovart, Hernández Pijuan, Ràfols Casamada, Subirachs, i sobretot, a Girona, Josep Álvarez Niebla, Bosch Martí, Narcís Comadira, Domènec Fita, Lluís Güell, Enric Marquès, Torres Monsó i Carles Vivó.

La característica bàsica de l'exposició és la seva versatilitat, en el sentit que cada espectador participa de l'«altra realitat» des d'un punt de vista molt personal

que el connecta directament amb l'artista. Cada representació plàstica esdevé un estímul per al visitant que fa que, a mesura que aquest avança en l'exposició (i ajudat per elements complementaris, com la música de Raimon o els fotogrames d'una acció pictòrica de Joan Miró), acabi plenament

immers en l'ambient de la postguerra.

Llenguatge realista-objectual. Durant els anys cinquanta i seixanta, Catalunya es trobava immersa en una gran agitació cultural, i els artistes de nova fornada apostaven per un art que partia d'uns postulats plenament contemporanis i que incidia de ple

Els amics d'en Coromina

Fins a mitjan gener hi haurà exposat un retrat de Miquel de Palol a la seu de la Fundació «la Caixa». El va pintar Joan Baptista Coromina i forma part de l'exposició «Girona. Crònica dels 30. Oci, esport i cultura», que es va inaugurar a mitjan setembre. Martí Ayats publica una crònica d'aquesta exposició en aquest mateix número. Si jo ara en parlo és perquè és molt difícil poder veure exposat algun quadre de Coromina. També és difícil trobar gent que en sàpiga gaires coses. Pere Lloberas en parla a *La Bisbal, anys enrere, 1900-1939*. Fill d'un professor de dibuix establert a la Bisbal, professor ell mateix, gran dibuixant, poeta ocasional i, sobretot, pintor, Coromina va passar entre els 16 i 17 anys una primera etapa a Mallorca amb uns familiars. Va pintar molt. Ningú no en sap gaire res. Poc més tard, va conèixer Rafael Masó, amb qui va treballar i que va influir-lo decisivament. Coromina va ser un més dels que anaven a la penya del Cafè Vila de Girona. Miquel de Palol el recorda a *Girona i jo*. En aquells anys, Coromina va retratar Rafael Masó, Carles Rahola i Xavier Monsalvatge, a més de Palol. No em sembla que aquests retrats s'hagin exposat mai junts. Ara hauria estat un bon moment per fer-ho. Més tard encara, a principi del 1913, Coromina dirigí l'Escola d'Arts i Indústries de Palafrugell. Es va relacionar amb Tomàs Gallart, Josep Bofill Gori, Enric Frigola, Lluís Medir i Josep Pla, el qual, com és sabut, en parla a *El quadern gris*. Coromina morí el 19 d'octubre de 1919. Pla, però no ho esmenta: d'aquell dia, parla de la meteorologia de Barcelona i dels universitaris. Em sembla que si no en diu res és perquè *El quadern gris* és sobretot un retrat de l'artista en la seva joventut i perquè no és història, sinó literatura. Qui sí que va parlar-ne va ser Bonaventura Casadevall a *In Memoriam. Record d'en Joan B. Coromina en el primer aniversari de la seva mort*, un opuscle imprès a la Bisbal i costejat per Casadevall mateix i per Eugeni Gispert, Eusebi Tarrés, Rossend Vigo, Salvi Balmanya i Josep Albert, que s'hi presenten com uns «ferents amics d'en Joan B. Coromina». Llegeixo en aquest opuscle que Coromina era un home petit de talla, prim de cos, que caminava de pressa i a grans gambades. «Franciscà sense hàbit, al revés de molts ordenats», de jove, Coromina conversava moltes hores seguides amb Casadevall, mentre caminaven per tot «el Petit Empordà». A Coromina li agradava anar sobretot al puig del Socós, prop de Canapost, on encara avui hi ha les ruïnes de la Mare de Déu del Socors, una ermita. La meua àvia explicava que l'últim ermità d'aquest lloc havia mort sobtadament als afores de l'ermita i dies després, quan el van trobar, els corbs se li havien menjat els ulls. No sé si Coromina o Casadevall ho sabien. Acompanyat dels seus amics, Coromina parlava de Ruskin, de Shakespeare, de Lull i d'Unamuno, recitava el *Romancer* castellà, s'entusiasmava pel Càntic dels Càntics i pel Llibre de Job. Molts anys més tard, durant els seixanta, Madeleine Caroll, la senyora de Treumal, va voler establir-se en aquest mateix lloc per tal de fugir del que considerava que era una Costa Brava massa urbanitzada. El bisbat, però, va impedir que toqués l'ermita i Caroll va acabar desistint i marxant a Andalusia. Avui, el Socós deu ser encara quasi tal com el veia Coromina. Més abandonat i brut. «Entre aquells xiprers i aquelles ginesteres».

Xavier Cortadellas